

Metodologia nauk
administracyjnych
20 IV

Polityczny charakter administracji

Rządy prawa są konstrukcją ustrojową odnoszącą się w państwie demokratycznym do stosunków państwo – prawo. Oznacza to, że decyzje władzy publicznej (w tym władzy wykonawczej, czyli administracji) są podejmowane na podstawie norm prawnych i zgodnie z nimi. W Polsce art. 2 Konstytucji stanowi: *RP jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej*. Ten przepis łączy wymóg działania zgodnego z prawem po stronie aparatu państwa z gwarancjami wolności i równości obywateli z wymogiem demokratycznej formy rządów.

W państwie demokratycznym stosunki pomiędzy prawem a administracją publiczną reguluje zasada związania administracji z prawem.

Jako aparat władzy wykonawczej administracja publiczna jest częścią zachodzących państwie procesów politycznych.

Polityczny charakter administracji

Z punktu widzenia nauk administracyjnych administracja publiczna stanowi integralną część systemu politycznego. W związku z tym, metody analizy różnych systemów administracji publicznej nie różnią się w sposób istotny od metod, jakie są stosowane w porównawczych analizach dot. systemów politycznych.

Tradycyjnie zakładano, że administrowanie polega jedynie na prostym stosowaniu prawa i dlatego nie analizowano funkcjonowania administracji w szerszym kontekście systemu politycznego.

Sztuczne rozdzielanie polityki i administrowania nie jest już jednak obecnie uznawane w badaniach nad administracją, chociaż w jakimś stopniu ten podział pomiędzy tymi dwoma sferami zawsze będzie istniał. Jednak badania nad systemami administracji publicznej i studia nad mechanizmami podejmowania decyzji w sprawach publicznych będą prowadziły do zacierania granic między administracją i polityką.

Polityczny charakter administracji

Uwzględniając w badaniach politycznych charakter administracji publicznej należy mieć na uwadze podstawową zasadę jej funkcjonowania: **zasadę pomocniczości**. Oznacza to, że wszelkie problemy powinny być rozwiązywane na jak najniższym szczeblu administrowania, a dopiero, gdy jest to niemożliwe, aby były podejmowane przez wyższe szczeble administracji. Państwo powinno być tylko **pomocnicze**, to znaczy nie może od ludzi, rodzin, mniejszych wspólnot i zbiorowości przejmować całej odpowiedzialności za warunki życia indywidualnego i zbiorowego.

Polityka publiczna

Polityka publiczna jest to podejmowanie przez władzę publiczną powiązanych ze sobą decyzji i działań dla osiągnięcia określonych celów, w sytuacji gdy mechanizmy rynkowe nie mają zastosowania albo same nie mogłyby działać dostatecznie efektywnie.

Socjologia w naukach administracyjnych (1)

Socjologia jest to nauka badająca w systematyczny sposób funkcjonowanie i zmiany społeczeństwa.

Socjologowie badają społeczne reguły, procesy i struktury, które łączą i dzielą ludzi, a także proces ich zmian.

Socjologia w naukach administracyjnych (2)

Badanie administracji jako pewnego faktu społecznego może być objęte zakresem badań socjologicznych przy pomocy metod socjologicznych.

Wyniki badań socjologicznych mogą być także narzędziem wspomagającym administrację publiczną w oddziaływaniu na różne grupy społeczne.

Socjologia w naukach administracyjnych (3)

Socjologia ogólna bada podstawowe zjawiska i procesy społeczne odnoszące się do wszystkich dziedzin życia społecznego. W jej ramach tworzone są teorie wyjaśniające na podstawie badań empirycznych zjawiska społeczne.

W ramach socjologii ogólnej wyróżnia się dwa kierunki:

- **teoria struktur społecznych** – zajmuje się różnymi typami i formami życia zbiorowego, zbiorami i zbiorowościami społecznymi oraz więziami łączącymi te zbiorowości;
- **teoria zmian społecznych** – zajmuje się wyjaśnianiem źródeł, form i następstw rozwoju społecznego, a także rozkładu i upadku zbiorowości.

Socjologia w naukach administracyjnych (4)

Socjologia szczegółowa (zwana empiryczną) z jednej strony analizuje oddziaływanie różnych instytucji na relacje międzyludzkie, a z drugiej strony analizuje wpływ różnych form owych relacji na funkcjonowanie instytucji i przebieg procesów społecznych, np. bada się socjologię kultury, socjologię prawa, socjologię rodziny.

Socjologia w naukach administracyjnych (6)

Socjologowie posługują się zróżnicowanymi metodami i technikami badań, zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Na przełomie XIX i XX wieku udało się przewyciężyć pozytywistyczną i naturalistyczną wizję uprawiania socjologii, postulującą naśladowanie metod nauk przyrodniczych w badaniu zjawisk społecznych, w czym duże zasługi miał Max Weber – twórca socjologii rozumiejącej i Florian Znaniecki – autor koncepcji współczynnika humanistycznego. Odtąd socjologia jest traktowana jako jedna z nauk humanistycznych.

Socjologia w naukach administracyjnych (7)

Określenie precyzyjnych granic między socjologią a innymi naukami społecznymi, takimi jak ekonomia czy nauki polityczne, nie jest łatwe. Zdaniem części socjologów, tym co wyróżnia socjologię, jest holistyczne podejście do analizy zjawisk społecznych. Trudne jest też odróżnienie socjologii od starszych dyscyplin naukowych takich, jak historia czy filozofia, które często poszukiwały odpowiedzi na pytania podobne do tych, które stawia socjologia. Istnieją też młodsze od socjologii pokrewne dziedziny wiedzy: antropologia i socjobiologia.